

OM GEEN TRAAAN TE LATEN
MAAR WEL IN SNIKKEN UIT TE BARSTEN

© Toby van der Wiel
tobyvander@hotmail.com

Voorwoord

Dikke tranen in grote ogen, met ingehouden snikken. Van verdriet. En dan opeens: nieuwe dikke tranen, in diezelfde ogen, maar nu met een schaterend gelach. Van plezier. Zo zag ik Toby voor de eerste keer. Het was in oktober 1987, tijdens een schoolkamp van de J.C. van Andelschool (*), waar ik als begeleidend leerkracht bij was. Op een avond ging ik, verkleed als zandmannetje met een opgeplakte snor en een afgezakte baard, de kinderen goedenacht wensen. En dat vond dat kleine, zwarte jongetje met zijn betraande ogen blijkbaar heel erg vermakelijk. Een jaar later kwam Toby bij mij in de klas. In zijn dossier kon ik lezen dat deze jongen een aantal gruwelijke ervaringen in zijn geboorteland Haïti had meegemaakt. Ik wist van het gewelddadige regiem van Bébé Doc en zijn beruchte militie Tonton Macoute. Maar ik kon toen niet bevroeden dat de gebeurtenissen in Toby's jongste jeugd zo'n enorme invloed zouden hebben in zijn latere leven. In dat jaar zag ik ook met mijn eigen ogen de enorme veerkracht van kinderen. In de pedagogiek werd er in die tijd daar veel aandacht aan besteed (**), en bij Toby zag ik inderdaad minder wanhoop, meer vertrouwen, meer plezier, veerkracht. Maar ik bleef mij afvragen of voor deze jongen ooit een "hersteld, gewoon leven" haalbaar zou zijn (***). De jaren erna zag ik Toby af en toe in de gangen en op het plein van de school, totdat hij van school ging. We verloren elkaar uit het oog.

In 2007 vernam ik dat Toby in de gevangenis van Veenhuizen beland was. Via zijn ouders werd geregeld dat mijn vrouw Marola en ik hem konden bezoeken. Het was goed om hem weer te zien en te spreken. Doordat de bezoekersruimte van een gevangenis niet bepaald een plek is om je ziel bloot te leggen vertelde hij summier en mondjesmaat wat

er met hem gebeurd was.

Weer terug in de vrijheid bezocht Toby het jaarlijkse reünietje dat ik met een paar oud-leerlingen organiseerde. Hij begon steeds meer te vertellen over wat hem in zijn leven overkomen was. Tijdens een wandeling langs het strand van Borkum bemerkte ik dat er nog steeds meer in Toby bruiste en broeide dan ik aan de buitenkant gemerkt had. Hij vertelde toen over zijn pogingen om vat op zichzelf te krijgen. En over zijn verdriet en wanhoop als hij weer in zijn eigen valkuil van, zoals hij het noemde, liegen en bedriegen was gelopen. In 2013 kwam Toby bij mij met de vraag of ik hem wilde helpen met het op papier zetten van een verhaal. Zijn verhaal. Het schrijfproces verliep met horten en stoten, maar stopte nooit. Op een middag hebben we zijn verslagen waarin hij, vaak met behulp van zijn vader Wim en moeder Gonnie, zijn leven in fragmenten beschreven had, bijna tot op de zin met een schaar uit elkaar geknipt. Toen lag zijn leven letterlijk in snippers, zoals dat voor hem figuurlijk ook al die tijd al was geweest. Strookje voor strookje, stukje bij stukje hebben we zijn levensverhaal toen in elkaar gepuzzeld. Zo heeft Toby, althans op papier, zijn leven geordend. Hij ontdekte dat de gruwelijke ervaringen in zijn jeugd hebben geleid tot een post-traumatische stressstoornis. Hij beschrijft in dit boek wat dat betekend heeft voor zijn leven. Daarmee leert hij ons wat ervaringen met geweld met een mens kunnen doen. En hij leert ons dat het mogelijk is om met die trauma's om te gaan.

Met zijn boeiende verhaal geeft Toby inzicht in zijn gecompliceerde leven. Aan het op papier zetten van zijn levensverhaal heb ik heel graag meegewerkt. Niet alleen omdat het Toby verder helpt, maar ook omdat zijn verhaal voor iedereen die zich betrokken voelt bij "probleemkinderen" zeer verhelderend zal zijn.

En mocht U weten: er heeft nooit ene Toby op de Van Andelschool gezeten, dan hebt U gelijk. In zijn

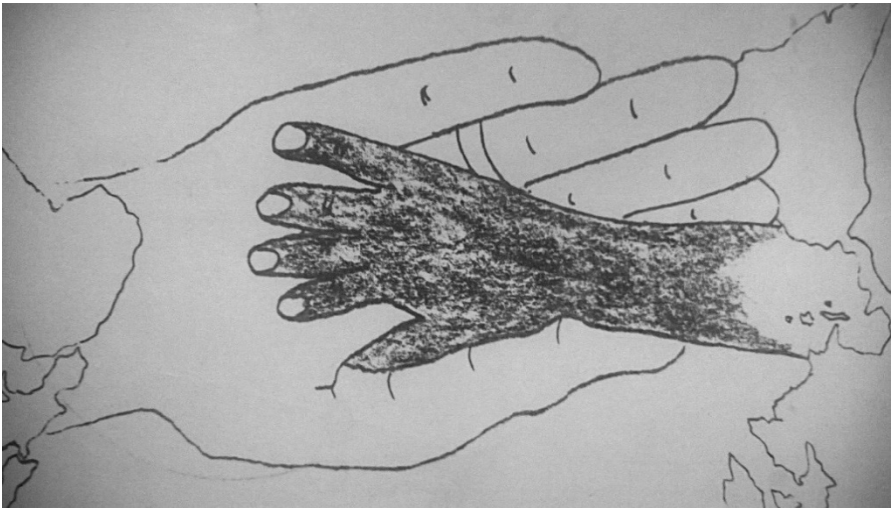
schooltijd ging Toby onder de naam Serge door het leven. Hoe dat kan, leest U ook in dit boek.

Dr. C.E.J. Grol, PhD, MA Ed.

(*) J.C. van Andelschool: school voor speciaal onderwijs verbonden aan het Pedagogisch Instituut Van Andel-Ripke te Groningen.

(**) Redl, F. en Wineman, D. (1973). Kinderen die haten: Omgaan met agressieve gedragsstoornissen bij probleemjongeren (3de Dr.). Utrecht: Erven J. Bijleveld.

(***) Ter Horst, Dr. W (1977). Het herstel van het gewone leven. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Onder Gods leiding werd aan onze zorg toevertrouwd

SERGE

geboren te Haïti

18 okt
17 sep.

Gornie, Wim en Henk van der Wiel
Azaleastraat 14 te 9611 GC Sappemeer
14 mei 1984.

Ik ben helemaal alleen op deze boze wereld.

Hoofdstukken

Inleiding

9

Haïti.

11

Basisonderwijs

25

Middelbaar onderwijs

36

Mijn huis

40

Incidenten

48

Rade markt

58

Ter Apel

68

Veenhuizen

95

Nawoord

111

Woord van dank

119

Inleiding

In dit boek vertel ik mijn levensverhaal. Een leven dat ik in Haïti begon als Toby. Nadat ik gezien heb hoe mijn vader werd vermoord, ben ik op het paspoort van Serge naar Nederland gekomen. De daadwerkelijk Serge stond op de nominatie om naar Nederland, maar omdat hij overleed kreeg ik zijn paspoort. Deze gebeurtenissen hebben mijn leven op de kop gezet en het heft heel lang geduurd voordat ik had wat er eigenlijk aan de hand was. Nu pas begin ik dit in de gaten te krijgen. Het boek vertelt dit verhaal.

Het begint bij mij jeugdherinnering aan Haïti. Vervolgens vertel ik verhalen over mijn onderwijs en over thuissituatie. Het was een tijd waarin ik mij langzamerhand steeds eenzamer voelde, steeds meer in de steek gelaten, terwijl het een periode in je leven is die bij uitstek juist rust zou moeten creëren. Bij mij leidde het uiteindelijk tot incidenten die uit de hand liepen. Daardoor kwam ik aanraking met de politie en justitie. Ik belandde op het politiebureau aan de Rademarkt en van daaruit kwam ik terecht in Ter Apel en uiteindelijk Veenhuizen. Dit is het verhaal dat u in mijn boek kunt lezen. In het nawoord vertel ik hoe het nu met mij gaat.

Als mensen mij vragen of ik alles wat ik gedaan hebt doordacht heb, dan is het antwoord nee. Maar dat het leven altijd gegaan is zoals ik wenste, dat is ook niet het geval. En soms heb ik daarbij verkeerde beslissingen genomen die zware gevolgen hebben gehad voor anderen, maar ook voor mijzelf. Feitelijk begin ik met het schrijven van dit verhaal met een nieuw leven. Ik hoop dat u na het lezen van dit boek begrijpt dat dit boek voor mij een nieuw begin is. Ik hoop dan ook dat u mijn verhaal met wilt lezen. En wilt u met mij hier over hebben, u bent meer dan welkom!

Ik wens U veel aandacht en verbeelding bij het lezen.
Toby van der Wiel, 30 juni 2016